

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

31.8.2020

Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
PL 86
90101 OULU

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen lausunto Piipsannevan (Haapavesi) tuulivoimapuiston ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (PPLY) kannattaa tuulivoimatuotannon lisäämistä silloin, kun sen rakentamisesta aiheutuu mahdollisimman vähän lintuihin ja muuhun luontoon kohdistuvia haittavaikutuksia. Piipsannevan tuulivoimapuisto sijoittuisi paikallisesti ja myös maakunnallisesti merkittävälle lintualueelle, jolloin haittavaikutuksia syntyisi väistämättä. Paras vaihtoehto tässä tapauksessa olisi niin sanottu nollavaihtoehto, jossa puistoa ei rakennettaisi tälle alueelle lainkaan, vaan annettaisiin turvetuotantoalueista vapautuneista alueista muodostua entistä rikkaampi luonnon monimuotoisuuskeskittymä kosteikkoineen, peltoineen ja metsineen.

Piipsannevan tuulivoimapuiston YVA-selostuksen linnustoselvitys ja sen pohjalta arvioidut tuulivoimapuiston ja sähkönsiirtoreittien mahdolliset vaikutukset linnustoon sekä haitallisten vaikutusten vähentämiseksi esitetyt toimenpiteet on laadittu ja suunniteltu huolellisesti ja ammattitaitoisesti annettu aikaresurssi huomioiden. Mikäli tuulivoimapuiston rakentamiseen silti päädytään, PPLY haluaa korostaa mahdollisen tuulipuiston rakentamisen etenkin uhanalaiselle linnustolle kohdistuvien haittavaikutusten minimoimista.

YVA-selostuksessa (s. 162) hankealueen pesimälinnustosta todetaan mm. että ”Ihmistoiminnan vaikutuksesta alueelle on kuitenkin muodostunut hyvin monipuolisia elinympäristöjä, ja alueella on nykyisellään seudullisesti merkittäviä elinympäristöjä useille uhanalaisille ja muutoin suojelullisesti huomionarvoisille lintulajeille. Linnustollisesti merkittävimmät elinympäristöt ovat käytöstä poistuneille turvetuotantoalueille padottuja kosteikoita, joissa pesii runsaasti uhanalaisia vesi- ja rantalintulajeja”. Ja edelleen: ”Vuoden 2018 pesimälinnustoselvityksissä alueella havaittiin pesimäkaudella yhteensä 110 lintulajia (liite 4). Näistä noin 88 lajia tulkittiin alueella varmasti tai todennäköisesti pesiväksi. Selvityksissä havaituista lajeista jopa yli puolet on määritelty suojelullisesti arvokkaiksi lajeiksi, ja lajistossa on yhteensä 22 valtakunnallisesti uhanalaista lajia. Pesimälinnuston tiheys oli alueella toteutettujen pistelaskentojen perusteella hieman seudullista keskiarvoa 150–175 paria/km² (Väisänen ym. 1998) korkeampi 187,67 paria/km².”

Yhteenvetona todetaan (s. 166), että ”Tuulivoimahankkeen elinympäristöjä muuttavat vaikutukset ja häiriövaikutukset arvioidaan merkitykseltään kokonaisuutena **merkittäviksi** alueen kosteikoilla eläville vesi- ja rantalinnuille, **kohtalaisiksi** peltoalueilla ja muilla avoimilla alueilla eläville kahlaajille ja siellä saalistaville petolinnuille.”

Muuttolinnustosta YVA-selostuksessa todetaan (s.164): ”Vuoden 2018 muutontarkkailun tulosten perusteella hankealueella ja sen ympäristössä havaittiin kuitenkin seudullisesti melko hyvää lintujen muuttoa. Etenkin alueella levähtävien ja ruokailevien lintujen määrät olivat seudullisesti korkeita.” Ja yhteenvetona (s. 167): ”Muuttolinnuston osalta Piipsannevan tuulivoimahankkeen vaikutukset alueen kautta muuttavalle linnustolle arvioidaan kokonaisuutena merkitykseltään kohtalaisiksi. Tämä johtuu etenkin alueelle sijoittuvan lepäily- ja ruokailualueen luonteen muuttumisesta tuulivoimaloiden rakentamisen jälkeen.”

PPLY toteaa, että BirdLife Finlandin ylläpitämän Tiira-lintuhavaintopalvelun mukaan vuoden 2018 jälkeen hankealueella on tehty uusia havaintoja uhanalaisista lajeista. Mm. alueen itäosassa Telilammella on havaittu pesimäaikaan v. 2020 mustakurkku-uikkuja (EN = erittäin uhanalainen) ja heinätavin pesintä (VU = vaarantunut) sekä alueen keskiosissa v. 2019 sitruunavästäräkki (EN). Hankealueen keskiosissa on havaittu kesällä 2018 koko maakunnan suurin pesimäaikainen mustakurkku-uikkujen kerääntymä, 18 yksilöä. Äärimmäisen uhanalaisen peltosirkun (CR) pesimäalueena Piipsannevan pellot ja entiset turvetuotantoalueet ovat maakunnan parhaimmista heti Tyrnävän jälkeen. Muutonaikaisena levähdysalueena Piipsannevaa ovat viime vuosina pitäneet metsähanhien ohella myös tundrahanhet, joita on havaittu 120-130 yksilöä vuosina 2019-20.

YVA-selostuksessa on ansiokkaasti rajattu hankealueen linnustollisesti merkittäviä alueita, joista sanotaan (s. 163): ”Piipsannevan tuulivoimapuiston alueelle sijoittuu useita linnustollisesti arvokkaita alueita koko hankealueen laajuudelle (kuva 13.1). Kaikkien kohteiden olemassaolo ja linnustollisten arvojen säilyminen riippuu kuitenkin ihmisen toiminnoista, eikä yksikään kohde ole itsessään luonnontilainen.”

PPLY toteaa, että vaikka alueet eivät ole enää luonnontilaisia, vaan ihmisen toiminnan synnyttämiä, ei se poista mitenkään niiden monimuotoisuutta ja linnustollista merkitystä. Mahdollinen tuulivoiman, ja myöhemmin ehkä aurinkovoiman rakentaminen alueelle pirstoo pesimälinnuston elinympäristöjä, mikä voi heikentää paikallisesti merkittävästi uhanalaisten lajien pesimämenestystä. Tämän tähden alueelle mahdollisesti rakennettavia tuulivoimaloita ei pidä sijoittaa uhanalaisten lajien pesimäympäristön läheisyyteen, vaan esim. VE1, voimalat 17 ja 18 ja VE2, voimalat 29 ja 30 tulisi poistaa suunnitelmasta.

YVA-selostuksen (s. 165) mukaan ”Piipsannevan hankealueen nykytilassa ja molemmissa hankevaihtoehtoissa useita tuulivoimaloita suunnitellaan rakennettavaksi kosteikoille ja pelloille tai aivan niiden viereen sekä kohteiden väliselle alueelle. Tuulivoimaloiden ja huoltoteiden rakentamisella tulee siten olemaan vaikutuksia lintujen elinympäristöihin linnustollisia arvoja

sisältävillä alueilla.” PPLYn mielestä linnustoselvityksessä rajatuille linnustollisesti tärkeille kosteikko- eikä myöskään peltoalueille voimaloita ei pidä rakentaa lainkaan. Jo muodostuneet kosteikot on syytä säilyttää erityisen arvokkaina elinympäristöinä.

Suojelullisesti arvokkaista lajeista sanotaan YVA-selostuksessa (s. 170), että ”Alueella esiintyy runsaasti uhanalaisia lintulajeja, joista merkittävimmät ovat sidoksissa alueen kosteikkoelinympäristöihin” ja että linnustollisesti arvokkaissa kohteissa ”Tuulivoimarakentaminen tulee todennäköisesti vaikuttamaan haitallisesti kosteikkoelinympäristöihin, ja lisää lintujen riskiä törmätä tuulivoimaloihin. Kosteikot ovat ihmisen aikaansaamia elinympäristöjä, ja niitä voidaan pyrkiä siirtämään hankealueen ulkopuolelle lieventävänä toimenpiteenä.” Selostuksen kappaleessa ”13.6. Haitallisten vaikutusten vähentäminen” (s. 171) on esitetty korvaavien kosteikoiden perustamista hankealueen reunoille ja niiden toteuttamista ennen tuulivoimaloiden pystytystä.

PPLYn mielestä ei ole ollenkaan varmaa, että niistä ehtii muodostua linnuille houkuttelevia elinympäristöjä ennen kuin tuulivoimapuistoa rakennetaan ja siksi on parempi, että myös olemassa olevat kosteikot säilytetään ja niiden lähelle ei rakenneta tuulivoimaloita.

Haitallisista vaikutuksista mahdollisen tuulipuiston rakentamisen yhteydessä PPLY korostaa YVA-selostuksessa mainittua kohtaa (s. 171): ”Pesimälinnustoon kohdistuvia vaikutuksia voidaan lieventää myös ajoittamalla rakennustyöt mahdollisuuksien mukaan lintujen pesimäkauden ulkopuolelle, erityisesti linnustollisesti arvokkaiden kohteiden läheisyydessä.”

Sähkönsiirrosta YVA-selostuksessa todetaan (s. 172): ”Linnustovaikutuksia vähentävänä toimenpiteenä myös hankealueelle suunniteltu ilmajohto olisi suositeltavaa suunnitella siten, että se ei kulje poikittain alueelle sijoittuvien muuttolintujen lepäilyalueiden halki. Hankealueelle sijoittuvat muuntoasemat olisivat siten suositeltavaa sijoittaa hankealueen länsiosaan tai suunnitella alueen sisäinen sähkönsiirto kokonaisuudessaan maakaapelilla.”

PPLYn mielipide on, että maakaapelointi linnustollisesti näin rikkaalla alueella on ainoa järkevä toimenpide minimoimaan sähkönsiirron aiheuttamia vaikutuksia. Edelleen, mikäli Telilammen ympäristöstä poistetaan lähimmät tuulivoimalat, sen viereen ei myöskään tarvitse sijoittaa muuntoasemaa, jollainen suunnitelmakartoissa on siihen piirretty.

YVA-selostuksessa sanotaan (s. 168), ”Piipsannevan tuulivoimapuiston alueella, hankealueen nykytilassa, liikkuu hyvin paljon lintuja kevään ja syksyn muuttokaudella sekä lintujen pesimäkaudella. Valtaosa alueella liikkuvista linnuista lentää yleensä tuulivoimaloiden törmäyskorkeuden alapuolella, mutta esimerkiksi alueella saalistelevia petolintuja sekä muutolla lepäileviä kurkia liikkuu runsaasti myös törmäyskorkeudella. Petolinnut saattavat saalistustilanteissa ajaa myös muuta linnustoa, kuten alueella runsaana esiintyviä hanhia ja sorsalintuja tuulivoimaloiden törmäyskorkeudelle. Suomesta ei myöskään ole vielä kokemuksia linnuille tärkeille kosteikoille sekä lepäily- ja ruokailualueille rakennettavista tuulivoimaloista ja niiden vaikutuksista linnustoon.”

Edellisessä kappaleessa mainittujen tekijöiden ja arvokkaan pesimälinnuston vuoksi on tärkeää, että jos tuulivoimapuisto kaikesta huolimatta rakennetaan, siellä tullaan seuraamaan rakentamisen ja voimaloiden toiminnan aiheuttamia linnustovaikutuksia huolella ja alueelle rakennetaan sitä varten 1-2 lintutornia. Voimaloiden juurella tehtävät kuolleiden lintujen etsinnät on tehtävä säännöllisesti ja kohdennetusti aikoina, jolloin lintujen törmäysriski on suurimmillaan.

Piipsannevan tuulivoimapuiston hankealueen ja sen lähivaikutusalueen linnustoa on selvitetty maastoinventoinneilla vuoden 2018 aikana. Sen ohella alueelta on ennen sitä ja sen jälkeen kertynyt mittava määrä lintuharrastajien havaintoja, mikä todistaa, että Piipsannevalla on merkitystä seudullisesti merkittävänä linturetkeilyalueena, jolla on myös luontomatkailun näkökulmasta potentiaalia. PPLY ehdottaakin, että alueelle rakennettaisiin esimerkiksi lintutorni ja kuvauskoju ja muuta lähiseudun asukkaiden virkistystä ja luontomatkailua palvelevaa infraa, kuitenkin niin, että ne eivät häiritse alueella pesivää ja ruokailevaa linnustoa.

Oulussa 31.8.2020

Ari-Pekka Auvinen
PPLYn puheenjohtaja

Petri Haapala
PPLYn suojelutoimikunnan puheenjohtaja